

DE VIERDE BOETPSALM - PSALM 51

(weergave 1525)

Een Psalm van David, om voor te zingen - toen de profeet Nathan tot hem kwam, nadat hij tot Bathseba was ingegaan.

1. Ach God, wees mij genadig naar Uw goedertierenheid - delg mijn overtreding uit naar Uw grote barmhartigheid.
2. Was mij volkomen van mijn ongerechtigheid, en reinig mij van mijn zonden.
3. Want ik erken mijn overtreding, en mijn zonde is steeds voor mij.
4. Tegen U alleen heb ik gezondigd, en gedaan wat kwaad is in Uw ogen.
5. Daarom zult U recht blijven in Uw woorden, en rein bevonden worden als U zult richten.
6. Zie, ik ben in ongerechtigheid ontvangen – in zonden ben ik uit mijn moeder voortgekomen.
7. Zie, U hebt de waarheid lief, het innerlijke en verborgene van Uw wijsheid hebt U mij geopenbaard.
8. Bespreng mij met hysop, dan word ik rein - was mij, dan word ik witter dan sneeuw.
9. Laat mijn oren vreugde en troost horen, dan zullen de beenderen zich verheugen, die verbrijzeld zijn.
10. Wend Uw aangezicht af van mijn zonden, en delg uit al mijn ongerechtigheid.
11. Schep in mij, o God, een rein hart, en vernieuw in mijn binnenste een rechte geest.
12. Verwerp mij niet van Uw aangezicht, en neem Uw Heilige Geest niet van mij.
13. Geef mij opnieuw de troost van Uw zaligheid, en bevestig mij met een gewillige geest.
14. Ik wil de overtreders Uw wegen leren, en de zondaren zullen zich tot U bekeren.
15. Ach God, God van mijn zaligheid, verlos mij van bloedschulden, en laat mijn tong met vreugde Uw gerechtigheid roemen.
16. HEERE, open mijn lippen, en laat mijn mond Uw lof verkondigen.

17. Want U hebt geen lust in offers, anders zou ik die brengen, en brandoffers behagen U niet.

18. De offeranden Gods zijn een verbroken geest - een verbroken en verslagen hart zult U, o God, niet verachten.

19. Doe wel aan Sion naar Uw welbehagen, bouw de muren van Jeruzalem.

20. Dan zult U lust hebben aan de offers der gerechtigheid, offers die geheel verbrand worden en volkomen offers, dan zal men kalveren op Uw altaar offeren.

VERS 1:

ACH GOD, WEES MIJ GENADIG NAAR UW GOEDERTIERENHEID.

‘Ach God, wees mij genadig naar Uw goedertierenheid.’ Een oprecht berouwvol mens staat – in zijn hart en geweten – niets anders voor ogen dan zijn zonde en ellende. Daarom kan niemand deze woorden met volkomen ernst spreken die nog iets van raad of daad in zichzelf vindt. Zo iemand is nog niet volslagen ellendig, die naast de barmhartigheid van God nog een kleine troost in zichzelf vindt. De zin van dit vers is dus deze: Ach God, geen mens of schepsel kan mij helpen of troosten, zo groot is mijn ellende. Want mijn nood is niet lichamelijk of tijdelijk! Daarom kan behalve U – Die God bent en eeuwig – niemand of niets mij helpen. Ontferm U over mij, want zonder dat U Zich over mij ontfermt zijn alle dingen schrikwekkend en teleurstellend.

VERS 2:

EN DELG MIJN OVERTREDING UIT NAAR UW GROTE BARMHARTIGHEID.

‘En delg mijn overtreding uit naar Uw grote barmhartigheid.’ Dat zijn allemaal woorden die voortkomen uit een diep berouw. Dat berouw maakt de genade van God groot en veel, doordat het de zonde groot en veel maakt. Het is zoals de apostel zegt: ‘Waar de zonden groot zijn, daar is de genade ook groot’ (Romeinen 5:20). Daarom hebben de verwaande heiligen niet de goede smaak van de genade, want de zonden hebben hun smaak voor hen nog niet verloren.

VERS 3:

WAS MIJ VOLKOMEN VAN MIJN ONGERECHTIGHEID, EN REINIG MIJ VAN MIJN ZONDEN.

‘Was mij [meer] volkomen van mijn ongerechtigheid, en reinig mij van mijn zonden. Eerder heeft de dichter – zoals ‘beginnende’ mensen dat doen – gebeden om

genade en vergeving voor begane zonden om zo een nieuw leven te mogen beginnen. Nu gaat hij verder tot aan het einde van deze Psalm en bidt steeds indringender dat hij meer en meer gewassen en gereinigd mag worden. De eerste genade is immers nog maar een begin van het wassen en reinigen. Zij die alleen de werkelijk [begane] uitwendige zonde zien en bovendien daarin volharden, verliezen deze genade weer en worden nog erger dan dat ze ooit geweest zijn. Ook al zien ze dat niet en menen ze dat dit niet waar is. Nu is het met ons zo gesteld: Adam moet uitgaan en Christus moet ingaan. Adam moet ondergaan en Christus alleen de overhand behouden. Daarom komt er aan het wassen en reinigen in dit leven geen einde. Want Adam, die ons aangeboren is, maakt ook al onze góede werken, die we bij het 'beginnen' en 'voortgaan' in dit [nieuwe] leven doen, tot zonden en tot niets – als God tenminste geen acht zou slaan op de begonnen genade en reiniging.

VERS 4:

WANT IK ERKEN MIJN OVERTREDING, EN MIJN ZONDE IS STEEDS VOOR MIJ.

'Want ik erken mijn overtreding, en mijn zonde is steeds voor mij.' Dat is het verschil tussen de echte heiligen en zij die slechts heiligen in schijn zijn. De eersten zien hun gebreken: ze zijn niet wat ze moeten en willen zijn. Daarom veroordelen ze zichzelf en letten niet op andere mensen. De anderen erkennen hun gebreken echter niet en menen dat ze al zijn wat ze moeten zijn. Ze vergeten altijd zichzelf en zitten als rechters over de misdaden van andere mensen. Zij keren de tekst die in de Psalm staat precies om: Ik ken de gebreken van de anderen en de zonden van de anderen zijn steeds voor mijn ogen. Dat komt omdat ze hun eigen zonde achter hun rug en een balk in hun oog hebben (vgl. Mattheüs 7:3 vv).

VERS 5:

TEGEN U ALLEEN HEB IK GEZONDIGD, EN GEDAAN WAT KWAAD IS IN UW OGEN.

'Tegen U alleen heb ik gezondigd, en gedaan wat kwaad is in Uw ogen.' Dit is het vers dat leert om een dikke streep te zetten door al onze uitwendig goede werken en aan de lof en eer die de mensen ze schenken, geen geloof te hechten. Deze werken worden immers in onvolkomenheid en in gebrokenheid gedaan. Ze worden ook niet voor goed gehouden door God, tenzij we belijden dat ze slecht en verkeerd zijn. Daarom is de verklaring die dit vers alleen op de uitwendige zonden betreft, geheel zonder enige goede grond. Want behalve de uitwendige zonden doen we zeker – daarover bestaat geen twijfel – nog meer kwaad en zonde, niet alleen voor God – maar ook voor de mensen.

VERS 6.

DAAROM ZULT U RECHT BLIJVEN IN UW WOORDEN, EN REIN BEVONDEN WORDEN ALS U ZULT RICHTEN.

‘Daarom zult U recht blijven in Uw woorden.’ Wat is dat? Kan God niet rechtvaardig zijn, tenzij wij zondaren zijn? En wie zal God oordelen? Dat God in Zichzelf en in Zijn natuur door niemand wordt geoordeeld of gerechtvaardigd, is duidelijk. Hij is immers de eeuwige, bestendige, wezenlijke en onveranderlijke Gerechtigheid Zelf en de hoogste Rechter over alle dingen. Maar Zijn woorden en werken worden van de kant van de in eigen ogen rechtvaardige en vrome mensen voortdurend tegengesproken, weerstaan, geoordeeld en verdoemd. Tussen God en die mensen vinden voortdurend scherpe rechtsgedingen plaats over Zijn woorden en daden. Daarom betekent: ‘dat U in Uw woorden gerechtvaardigd zal worden,’ hetzelfde als: ‘dat Uw woorden wáár en oprecht zullen blijken te zijn en als zodanig erkend mogen worden.’

‘In Uw woorden’ Nu is het op dit ogenblik niet mogelijk om alle woorden op te noemen, waar de verwaande heiligen tegenin gaan. We kunnen het wel samenvatten door te zeggen: dat is de hele Schrift en zijn alle woorden van God, die wijzen op het lijden van Christus. Dat betuigt Hij Zelf aan het slot van het evangelie van Lukas, namelijk dat de Schrift niets anders tot inhoud heeft, dan de door het lijden van Christus beloofde genade en vergeving van zonden – en dat wie in Hem gelooft zalig wordt en niemand anders (vgl. Lukas 24:44 vv). Deze waarheid én dit lijden van Christus én dit geloof – dat alleen zalig maakt – weerstaan alle mensen die geen zondaar willen zijn. Wel speciaal de mensen die al aan een goed leven begonnen zijn en nu niet meer van ‘zondaar’ zijn willen horen – zij willen nu niet meer geloven dat ze zondaren zijn! Ze zuchten ook niet ernstig naar Christus. Toch heeft God Christus in al Zijn woorden beloofd – namelijk dat Christus om de zonde zou sterven. Daarom: wie zich niet voor een zondaar wil houden of daarvoor gehouden wil worden, die doet niets anders dan dat hij God tot leugenaar maakt en zichzelf tot waarheid. Dat is de zwaarste zonde en afgoderij boven alle afgoderijen. Daarom spreekt de apostel Johannes: ‘Indien wij zeggen, dat wij geen zonde hebben, verleiden wij onszelf en de waarheid is niet in ons’ (1 Johannes 1:8). En verder: ‘Indien wij zeggen dat wij niet zondigen, maken we God tot een leugenaar en Zijn Woord is niet in ons.’

‘En rein bevonden worden als U zult richten.’ Daarom spreekt de profeet hier: ‘Opdat deze vreselijke zonde van vermeende heiligheid mij niet zou overkomen belijd ik, dat ik een zondaar ben voor U en niets goeds doe.’ Daarom opdat de waarheid en het recht aan Gods kant blijven en God ook alle mensen overwint die met Hem twisten – of Hem in Zijn woorden veroordelen – en zichzelf rechtvaardigen. Want God zal tenslotte toch het recht behouden en overwinnen, nu in het heden der genade tot hun behoud, of straks in de ernst van de eeuwigheid tot hun ondergang. Het zal niemand iets helpen dat hij in de ogen van de mensen of in zijn eigen ogen rechtvaardig is. Van ons eigen oordeel én dat van andere mensen moeten we afzien en in vreze afwachten hoe God erover denkt.

VERS 7:

ZIE, IK BEN IN ONGERECHTIGHEID ONTVANGEN – IN ZONDEN BEN IK UIT MIJN MOEDER VOORTGEKOMEN.

‘Zie, ik ben in ongerechtigheid ontvangen – in zonden ben ik uit mijn moeder voortgekomen.’ Zie, zozeer is het waar dat ik voor U een zondaar ben, dat zelfs mijn natuur, de aanvang van mijn bestaan, mijn ontvangenis zonde is. Om maar niet eens te spreken van mijn woorden, werken en gedachten in het leven dat erop volgt. Hoe zou ik zonder zonde zijn als ik in zonden ontvangen en zonde mijn natuur en bestaan is? Een kwade boom ben ik en van nature een kind van de toorn en van de zonde. Zolang daarom deze natuur en dit bestaan ons eigen blijft, zolang zijn we zondaren en moeten zeggen: ‘Vergeef ons onze schulden,’ enzovoort – totdat het lichaam sterft en ondergaat. Want Adam moet sterven en vergaan voor Christus geheel kan opstaan. Dat begint met een boetvaardig [of: berouwvol] leven en komt tot voleinding door het sterven. Daarom is de dood heilzaam voor alle mensen die in Christus geloven. De dood doet immers niets anders dan dat hij laat vergaan en tot stof en as worden, wat uit Adam geboren is – opdat Christus alleen in ons zij.

VERS 7 (VERVOLG) :

ZIE, U HEBT DE WAARHEID LIEF, HET INNERLIJKE EN VERBORGENE VAN UW WIJSHEID HEBT U MIJ GEOPENBAARD.

‘Zie, U hebt lust tot de waarheid.’ Dat betekent: de uitwendige en zich van buiten vertonende vroomheid is enkel bedrog, zonder grond en waarheid. Zij verbergt immers de zonde in het inwendige en is slechts een afbeelding van de echte, ware gerechtigheid. U bent daarvan een vijand, maar de mensen beminnen dat. U hebt de waarheid in het binnenste van het hart lief, zij hebben het uitwendige bedrog lief. U hebt waarheid lief, zij leugen en schijn. Daarom zeggen ze niet: ‘Voor U ben ik een zondaar,’ enzovoort.

‘Het innerlijke en verborgene van Uw wijsheid hebt U mij geopenbaard.’ De wijsheid van God wordt aan de trotse en verwaande heiligen slechts in haar uitwendige verschijningsvorm geopenbaard. De ootmoedigen echter wordt ze in haar inwendige waarheid en verborgen wezen getoond. Het uitwendige van deze wijsheid nu bestaat daarin, dat de mens meent God te moeten dienen met veel woorden, gedachten en werken, en wel om op die manier nabij God te komen. Dit is slechts uitwendige schijn, zodat het voor elk mens zichtbaar is en ook door iedereen gedaan kan worden. Het is immers voor iedereen mogelijk om dit na te volgen, zoals dat ook met allerlei gewoonten en manieren dikwijls gebeurt. In al die dingen zoekt men God – maar volkomen verkeerd en uitwendig. Inwendig kennen ze minder van Hem dan ieder ander mens, omdat ze zichzelf zoeken en ook op dezelfde manier proberen God te leren kennen.

‘Het innerlijke en verborgene van deze wijsheid,’ echter is niets anders dan zichzelf tot in de grond van zijn bestaan leren kennen en dan zichzelf haten en alle gerechtigheid niet bij zichzelf, maar bij God zoeken. Van zichzelf een afschuw hebben en hartelijk naar God verlangen. Dat wil zeggen: God nederig liefhebben en zichzelf loslaten. Deze inwendige, verborgen gerechtigheid wordt met al die uitwendige versieringen en manieren, woorden en werken, waarop de verwaande mens uit alle macht blijft staan, slechts als uit de verte aangeduid. Daarom haat God – Die het wezen en de waarheid liefheeft – hen die de schijn en de huichelarij liefhebben.

VERS 8:

BESPRENG MIJ MET HYSOP, DAN WORD IK REIN - WAS MIJ, DAN WORD IK WITTER DAN SNEEUW.

‘Bespreng mij met hysop, dan word ik rein,’ of: ontzondig mij met hysop, zodat ik rein word. Hier bewijst David meteen met een voorbeeld, wat hij even hiervoor gezegd heeft. Het is als wilde hij zeggen: Mozes en de priesters der Wet besprenkelden zichzelf en het volk met een bundeltje hysop, dat in het bloed van bokken gedoopt was, en daardoor beschouwden ze zichzelf als rein. Maar dat is slechts een uitwendige vorm en gelijkenis zoals ook de huichelaars doen en niet de waarheid zelf, die daardoor wordt aangewezen en die U – o God – bedoelt en lief hebt. Het is ook niet het inwendige van Uw wijsheid, die U mij geopenbaard hebt. Daarom bid ik: Besprenkel U mij met het echte offerbloed van Jezus Christus. Daardoor word ik in waarheid en in het binnenste van mijn bestaan rein – zonder iets van mijn werk of kracht.

‘Was mij, dan word ik witter dan sneeuw,’ of: was mij, zodat ik sneeuw wit word. Dat betekent: het uitwendige wassen van handen en voeten naar de wet maakt mij níét rein. Het verleidt integendeel door haar schijn de mensen, die niet weten wat daarmee innerlijk bedoeld is en wat de ware, echte wijsheid is. Zo is dan het uitwendige besprengen met een bundeltje hysop en het wassen met water nutteloos voor de inwendige reiniging en besprenging. Het is alleen een zinnebeeldige handeling en een teken zonder meer. Zo is het ook met andere uitwendige vormen en ceremoniën, die niets anders tot uitdrukking willen brengen dan dat God op dergelijke wijze het innerlijk wil besprengen, wassen, toespreken, verzorgen en zo meer, door de genade van de Heilige Geest. Op die manier hebben dan ook de oude, lieve vaders de zinnebeeldige handelingen in het Oude Testament beschouwd en hebben daaronder het innerlijke en verborgene van de ware bedoeling en van de wijsheid van God begrepen.

VERS 9:

LAAT MIJN OREN VREUGDE EN TROOST HOREN, DAN ZULLEN DE BEENDEREN ZICH VERHEUGEN, DIE VERBRIJZELD ZIJN.

‘Laat mijn oren vreugde en troost horen,’ of: laat mij vreugde en blijdschap horen. Dat betekent: al mijn doen en laten in uitwendige gerechtigheid is niet in staat mijn geweten te troosten en mijn zonde weg te nemen. Ondanks alle moeite en het goede wat ik doe, word ik gekweld door een angstig, verschrikt en bevreesd geweten. Dat duurt zolang tot U mij met genade besprengt en wast, en mij op die manier een goed geweten geeft, zodat ik Uw heimelijk fluisteren mag horen: ‘Uw zonden zijn u vergeven.’ Dat ervaart niemand, behalve hij die het hoort. Niemand ziet het, niemand begrijpt het. Het laat zich slechts horen en dat horen schenkt een vertroost, vrolijk geweten in een vast vertrouwen op God.

‘Dan zullen de beenderen zich verheugen, die verbrijzeld zijn,’ of: zodat de beenderen vrolijk worden die U verslagen hebt. De beenderen: dat zijn alle krachten van de ziel die door het zondige geweten als het ware afgemat en uitgeput zijn. Zij verheugen zich en worden verkwikt, wanneer het geweten de vreugde van de vergeving verneemt. De zonde is immers een zware, droeve en bange last. Door de uitwendige werken van de mens kan ze niet weggenomen worden, maar alleen door het werk van God in ons hart.

VERS 10:

WEND UW AANGEZICHT AF VAN MIJN ZONDEN, EN DELG AL MIJN ONGERECHTIGHEID UIT.

‘Wend Uw aangezicht af van mijn zonden,’ of: verberg Uw aangezicht voor mijn zonden. Dat betekent: let niet zozeer op mijn werken, want als U ze voor Uw aangezicht en gericht stelt, zijn het louter zonden. Daarom zegt de dichter niet: wend alleen mijn zonden af van Uw aangezicht, alsof er toch nog enkele werken zouden zijn die wél voor het aangezicht van God zouden kunnen bestaan – nee – God moet Zijn aangezicht van al onze zonden afkeren, zodat niet alleen de werken maar ook wijzelf kunnen blijven en bestaan. Dat wil zeggen: dat Hij uit genade niet toerekent wat van nature zonde zou zijn. Zoals ook in een andere Psalm staat: ‘Zalig is hij aan wie de overtredingen vergeven zijn’ (Psalm 32:1).

‘En delg al mijn ongerechtigheid uit.’ Dat betekent: vergeef mij al wat er nog aan mijn gerechtigheid ontbreekt. Net zoals ik gebeden heb dat U Uw aangezicht zou afkeren van het verkeerde dat nog aanwezig is. Want, zoals we al zeiden, voor God hebben al onze werken dát, wat ze niet moesten hebben. Dat wil zeggen: ze worden gedaan in de zonden, waarin we geboren zijn. Ook hebben ze niet wat ze wél moesten hebben, namelijk: ze hebben geen volkomen en volmaakte zuiverheid, want daarvan zijn we door de val van Adam beroofd.

VERS 11:

SCHEP IN MIJ, O GOD, EEN REIN HART, EN VERNIEUW IN MIJN BINNENSTE EEN RECHTE GEEST.

‘Scheep ín mij, o God, een rein hart.’ Schone handen en mooie woorden in uitwendige schijn zijn niets bijzonders en komen voort uit menselijke kracht. Maar een rein hart – vrij van liefde tot de wereldse dingen – dat is het werk van de Schepper en van Goddelijke macht. De Schrift zegt immers dat niemand een rein hart heeft (vgl. Genesis 8:21, Spreuken 20:9 en Romeinen 3:4). Daarom zijn alle mensen zondaars voor God, voor Wie het hart open ligt, zoals onze hand of ons werk openligt voor onze medemens. In het hart bevindt zich de waarheid, die God liefheeft. Deze inwendige gerechtigheid wordt in dit leven echter nooit volkomen verkregen en toch moet ze steeds gezocht worden.

‘En vernieuw in mijn binnenste een rechte geest.’ Een kromme geest is de geest van het vlees en de geest van Adam, die in alle dingen zichzelf op het oog heeft en het zijne zoekt. Deze geest is ons aangeboren. De oprechte geest is de goede wil, die geheel op God gericht is en alleen God zoekt. Deze moet nieuw geschapen worden en in het binnenste van ons hart geschonken worden door God, opdat er geen bedrog in onze geest is, maar wij de wil van God liefhebben met ons hele hart.

VERS 12:

VERWERP MIJ NIET VAN UW AANGEZICHT, EN NEEM UW HEILIGE GEEST NIET VAN MIJ.

‘Verwerp mij niet van Uw aangezicht.’ Dat gebeurt namelijk wél met alle mensen die zichzelf van hun eigen aangezicht níét verwerpen, en met dat al ook niet bezorgd zijn dat ze van het aangezicht van God verworpen zullen worden. Ja, ze plaatsen zich – vol zelfverheffing – vóór het aangezicht van God, daarom worden ze door God vernederd en verworpen. Ze menen immers dat ze rein en vroom en verlicht zijn en dus onverwerpelijk. Maar de anderen, die zeggen ‘verwerp mij niet van Uw aangezicht,’ zij voelen en weten dat ze terecht verwerpelijk zijn vanwege hun zonden. Daarom komen ze al bij voorbaat vol vrees en deemoed vergeving vragen voor datgene waarop de anderen met hun heiligheid zo trots zijn.

‘En neem Uw Heilige Geest niet van mij.’ Want uit mijzelf ben ik zeer zondig. Uw Geest moet mij heilig maken en steeds weer heiligen. Ook is – zonder de Heilige Geest – geen gave [= begaafdheid] of genade voldoende voor God.

VERS 13:

GEEF MIJ OPNIEUW DE TROOST VAN UW ZALIGHEID, EN BEVESTIG MIJ MET EEN GEWILLIGE GEEST.

‘Geef mij opnieuw de troost van Uw zaligheid,’ want door Adam en de zondeval hebben we die troost allemaal verloren. Deze troost moet ons zonder verdienste uit genade opnieuw gegeven worden. Deze tekst betekent dus: geef mij opnieuw een vrolijk, gerust geweten in Uw zaligheid.

‘En bevestig mij met een gewillige geest,’ of: de vrijmoedige geest mag mij bewaren. Dat wil zeggen: bewaard door de Heilige Geest, Die gewillige mensen schept. Dat zijn mensen die niet uit vrees voor straf of uit verkeerde liefde God dienen. Want alle mensen die uit vrees dienen, blijven niet langer standvastig en volhardend dan dat deze vrees duurt. Ja, ze staan onder zekere dwang en dienen God met tegenzin. Als er geen hel tot straf was, zouden ze Hem helemaal niet dienen. Evenmin zijn zij standvastig die God slechts uit liefde tot het loon of om voordeel dienen. Want als ze geen loon meer krijgen of als het geen voordeel meer oplevert, houden zij er ook mee op. Deze mensen hebben allemaal geen vreugde in de zaligheid van God. Ze hebben ook geen rein hart – geen oprechte geest – maar hebben zichzelf meer lief dan God. Zij echter die uit een goede, oprechte wil God dienen, zijn standvastig in de dienst van God. Hoe het ook loopt, mee of tegen, in voor- en in tegenspoed. Want ze zijn met een edele, voortreffelijke en vrijwillige geest standvastig gemaakt door God. Want het woord ‘vrijwillige geest’ dat hier gebruikt wordt, betekent in het Hebreeuws ook een gewillige of goedwillige, dus: een ongedwongen geest. Wat onder dwang gedaan wordt, houdt men niet lang vol, maar wat men gewillig doet, daarin alleen blijft een mens standvastig voortgaan.

VERS 14:

IK WIL DE OVERTREDERS UW WEGEN LEREN, EN DE ZONDAREN ZULLEN ZICH TOT U BEKEREN.

‘Ik wil de overtreders Uw wegen leren, en de zondaren zullen zich tot U bekeren.’ Dat betekent: ik wil of zal nu nooit meer de gerechtigheid en de wegen van de mensen leren, zoals de verwaande heiligen doen, maar de weg van genade en van Uw gerechtigheid. Want zó komen zondaren tot U en worden ze waarachtig bekeerd. Want door menselijke gerechtigheid raakt men steeds verder van God af. Dat komt door de eigendunk en verwaandheid die onvermijdelijk dáár is waar genade ontbreekt.

VERS 15:

ACH GOD, GOD VAN MIJN ZALIGHEID, VERLOS MIJ VAN BLOEDSCHULDEN, EN LAAT MIJN TONG MET VREUGDE UW GERECHTIGHEID ROEMEN.

‘Red mij van de bloedschulden, o God, Die de God van mijn zaligheid bent.’ Bloedschuld wil zeggen: dat men de dood verdiend heeft. Voor God zijn er naar de wet verschillende zonden die met de dood gestraft moeten worden (vgl. Romeinen 2

en Deuteronomium 27). David doelt hier echter in het bijzonder op zijn eigen zonde die hij daadwerkelijk tegen Bathseba en Uria begaan had en waardoor hijzelf de dood verdiend had.

‘Laat mijn tong met vreugde Uw gerechtigheid roemen.’ Dat betekent: ik wil nu niet meer over de gerechtigheid van mensen prediken, ook zal ik hun werken niet prijzen, maar alleen Uw werken moeten geprezen worden. Niets gaat Uw gerechtigheid te boven, waardoor alle rechtvaardigen gerechtvaardigd zijn en buiten deze gerechtigheid alle mensen zondaren zijn. Want wie door U niet gerechtvaardigd wordt, die wordt door zijn werken nooit rechtvaardig. Daarom staat er: *Uw gerechtigheid*. U geeft ze ons uit genade en wij verkrijgen ze niet door werken. En daarom:

VERS 16:

HEERE, OPEN MIJN LIPPEN, EN LAAT MIJN MOND UW LOF VERKONDIGEN.

‘HEERE, open mijn lippen.’ Dat betekent: geef mij moed en kracht om deze gerechtigheid, vrijmoedig en onbevreesd te prediken als ik tegenover goddelozen en huichelaars sta.

‘En laat mijn mond Uw lof verkondigen,’ of: zodat mijn mond Uw roem verkondigt. Dat betekent: laat mij door Uw kracht vrijmoedig en onbevreesd zijn om alle mensen te bestraffen en ervan te overtuigen, dat ze zondaren zijn. Dat er niets in hen is, wat lof of eer verdiend heeft, maar dat ze slechts vergelding en straf verdiend hebben. Dit alles, opdat ze erkennen dat U alleen lof en eer toekomt, omdat U alleen de gerechtigheid eigen is en de wijsheid en al het andere. Want niemand kan U eren en loven, tenzij hij zichzelf mishaat en afkeurt. Niemand kan U wijsheid en gerechtigheid toekennen, dan door die zelf te verliezen en in zichzelf louter zonde en dwaasheid te vinden. Deze lof en eer zal mijn tong van U verkondigen – als U haar los maakt en mijn lippen opent. Want wie God niet zendt en in wie Hij niet spreekt, die kan deze leer niet verbreiden en God geen lof toebrengen. Dat men Hem de lof en de eer geeft is het grootste wat we God kunnen toebrengen. Dit is het enigste wat aan Hem behaagt en alles wat wij hem moeten geven. Daarom zegt David:

VERS 17:

WANT U HEBT GEEN LUST IN OFFERS, ANDERS ZOU IK DIE BRENGEN, EN BRANDOFFERS BEHAGEN U NIET.

‘Want U hebt geen lust in offers, anders zou ik die brengen, en brandoffers behagen U niet.’ Dat betekent: U wilt dat niemand zichzelf, maar dat ieder U lof en eer geeft vanwege Uw gerechtigheid en wijsheid. Daarom vraagt U niet naar het offer en dus nog veel minder naar de andere, geringere, goede werken, aangezien het offer toch wel het grootste van alle goede werken is. U wilt U ontfermen en geen Rechter zijn.

U wilt niet aanzien hoe vroom we uit onszelf willen worden, maar hoe vroom we door U willen worden. Dan zult U geprezen en geëerd worden en niet wij. Dan zullen we niets aan U geven, maar alleen van U nemen: gerechtigheid, wijsheid, waarheid, verdienste, goede werken, enzovoorts. En daarom is het volgende:

VERS 18:

DE OFFERANDEN GODS ZIJN EEN VERBROKEN GEEST - EEN VERBROKEN EN VERSLAGEN HART ZULT U, O GOD, NIET VERACHTEN.

‘De offeranden Gods zijn een verbroken geest - een verbroken en verslagen hart zult U, o God, niet verachten.’ Het is alsof David wilde zeggen: al het andere wordt door God veracht, behalve een hart dat vernederd en verbroken is. Want zo'n hart geeft aan God de eer, en rekent zichzelf de zonden toe. Dat hart geeft niets aan God, het neemt slechts van Hem. En zo wil God het ook hebben, opdat Hij waarachtig God zal zijn. Want dat hoort bij God: geven en niet nemen.

VERS 19:

DOE WEL AAN SION NAAR UW WELBEHAGEN, BOUW DE MUREN VAN JERUZALEM.

Doe wel aan Sion naar Uw welbehagen, bouw de muren van Jeruzalem.’ Als de verwaande heiligen deze leer niet willen aannemen en nog bovendien nog aan andere mensen hun eigen gerechtigheid leren, bewijs U dan toch, o God, aan de anderen – de uitverkorenen – Uw genade. Evenwel niet naar hun verdienste, maar naar Uw welbehagen. Opdat de muren gebouwd worden. Dat wil zeggen: opdat er verlichte mensen in de christenheid mogen opstaan, die andere mensen weiden, hoeden en leren. Namelijk, op een manier dat ze niet door valse, eigengerechte leraren en leringen worden verleid. Want de muren zijn de herders en leraren van de kerk, die wel in het bijzonder [zelf] op deze lering moesten zijn gebouwd.

VERS 20:

DAN ZULT U LUST HEBBEN AAN DE OFFERS DER GERECHTIGHEID, OFFERS DIE GEHEEL VERBRAND WORDEN EN VOLKOMEN OFFERS, DAN ZAL MEN KALVEREN OP UW ALTAAR OFFEREN.

‘Dan zult U lust hebben aan de offers der gerechtigheid.’ Het is alsof David wilde zeggen: dan zullen zij aan U geen bokken, schapen en kalveren meer offeren, maar offers der gerechtigheid, dit is: zichzelf! Want hij offert een offer der gerechtigheid, die aan God geeft wat hij aan Hem schuldig is. Nu zijn we aan God meer schuldig, dan we hebben. Daarom kunnen we Hem niets anders geven, dan door aan Hem alles over te geven wat we hebben. En wel wat wijzelf zijn, en dat met de ootmoedige bekentenis van onze zonde en de erkenning van Zijn gerechtigheid. Namelijk, dat Hij rechtvaardig is, hoe ook Zijn Goddelijke wil met ons zou handelen. Zó te doen en

zich zó over te geven is de hoogste gerechtigheid, die een mens [als mens] zou kunnen hebben. Dat is gelijk het goede offer brengen, hetwelk heet: 'een offer dat geheel verteerd wordt,' zoals hier verder volgt:

'Aan offers die geheel verbrand worden en volkomen offers, dan zal men kalveren op Uw altaar offeren.' In onze taal kan men de Hebreeuwse woorden voor offer niet goed weergeven, omdat wij alleen het ene woordje *offer* hebben, dat bij ons voor allerlei soort van offers gebruikt wordt. Het Hebreeuws echter heeft veel meer namen voor de verschillende offers. Zo heet *sacrificium* het offer dat in de heilige dienst geofferd werd en dat in de wet nadrukkelijk werd geëist. Daaronder waren er die *holocausta* heten. Dat wil zeggen: die geheel verbrand werden en waarvan de priesters of offeraars niets voor zichzelf hielden. Andere heetten *hostiae*, *pacificae*, *victimae* en dergelijke namen meer. Dat waren speciale offers, die bij bijzondere gelegenheden gebracht werden, zoals tegenwoordig naar aanleiding van bijzondere omstandigheden bepaalde werken, gebeden of handelingen verricht worden.

Nu zegt David: al deze verschillende offers worden eerst dan op de goede manier geofferd, als ze opgenomen worden in het offer, waarmee we Hem alles overgeven. Zoals ze nu geofferd worden gelden ze niet als offer. Nu geldt wat in vers 17 al gezegd werd: 'U hebt geen welgevallen aan het offer.' Dit is zo, omdat alle uitwendige offers vergeefs zijn, als het hart voor God niet aangenaam is. Het hart is alleen voor Hem aangenaam als het vóór al het andere al aan Hem geofferd is. Als het hart Hem aangenaam en innerlijk al aan Hem geofferd is, dan zijn ook alle uitwendige werken offers der gerechtigheid en aangenaam voor Hem. Sommige als de geheel verbrandde offers, andere als wettelijk voorgeschreven, weer andere als offers die naar aanleiding van een bijzondere omstandigheid gebracht worden, naar dat God een ieder de genade geeft om te doen in zijn stand.

De kalveren noemt de psalmist echter nog apart, hoewel dat de offerande zijn, waarover juist gesproken wordt. Alsof er tot nu toe nog helemaal geen sprake van geweest was, dat ze geofferd waren geworden, zegt David nog eens: 'Dan zullen ze de kalveren offeren op Uw altaar.' Het is alsof hij wil zeggen: nu, in deze tijd is kalveren offeren slechts een zinnebeeldige handeling. Dán echter zullen ze de echte kalveren offeren. Dit is: ze zullen de uitwendige Adamsmens op het kruis offeren, en hem vernietigen en kruisigen met Christus, Wiens kruis het altaar voor alle kalveren is. Amen

Maarten Luther